

13

1. febr.

Endurskoðaðir reikningar skulu lagðir fram til samþykktar á aðalfundi búnaðarfélagins. Þar gefur framkvæmdastjórn skýrslu um starfsemina, svo og endurskoðendur, ef tilefni er til þess.

24. gr.

VII. KAFLI

Um breyting samþykktar og hvernig samþykkt verði úr gildi felld.

25. gr.

Tillögur, er fram kunna að koma til breytinga á samþykkt þessari frá búnaðarfélaginu eða framkvæmdastjórn, skulu lagðar fyrir aðalfund búnaðarfélagins. Samþykki löglegur aðalfundur breytingarnar með a. m. k. $\frac{3}{5}$ atkvæðisbærra fulltrúa, skal stjórn búnaðarfélagins senda breytingarnar Búnaðarfélagi Íslands, er leitar staðfestingar landbúnaðarráðherra á þeim.

26. gr.

Samþykktir þessar má því aðeins nema úr gildi, að rökstutt álit meiri hluta samþykktaraðila liggja fyrir um að tilgangi samþykktar verði ekki náð, og lögmætur aðalfundur búnaðarfélagins samþykki það með a. m. k. $\frac{3}{5}$ atkvæðisbærra fundarmanna, enda komi samþykki landbúnaðarráðherra til.

27. gr.

Með brot á samþykkt þessari skal farið sem almenn lögglumál.

28. gr.

Samþykkt þessi gengur í gildi, er hún hefur verið staðfest af landbúnaðarráðherra.

Samþykkt þessi, sem sett er samkvæmt lögum nr. 7 12. jan. 1945, um jarðræktar- og húsaðgerðarsamþykktir í sveitum, og reglugerð um jarðræktarsamþykktir frá 20. febr. 1946, staðfestist hér með til að öðlast gildi þegar í stað, og birtist til eftirbreytni öllum þeim, er hlut eiga að máli.

Landbúnaðarráðuneytið, 1. febrúar 1955.

Steingrímur Steinþórsson.

Árni G. Eylands.

14

2. febr.

FJALLSKILAREGLUGERÐ

fyrir hreppana vestan Hvítár og Ölfusár í Árnessýslu.

I. KAFLI

Um upprekstur og vorsmölun.

1. gr.

Öllum fjáreigendum í hreppnum er heimilt að reka fénað sinn til afréttar á sumrum. Þó er mönnum skylt að reka til afréttar, ef fénaður þeirra veldur ágangi á lönd annarra. Skal sá, er fyrir slíkum ágangi verður, gera kröfu á hendur fjáreiganda, að hann reki fé sitt til afréttar eða taki það í örugga vörzlu. Þver kallist fjáreigandi við slíkri kröfu, sker hreppsnefnd úr um réttmæti hennar. Sé krafan

réttmæt að dómi hreppsnefndar, skal hún láta reka féð til afréttar á kostnað fjáreiganda.

14
2. febr.

Að öðru leyti vísast til IV. kafla lögreglusamþykktar Árnassýslu.

2. gr.

Ef fé er ekki rekið til afréttar, eða fé úr rekstri er skilið eftir í heimahögum án ráðstöfunar, taka hlutaðeigandi bændur það til gæzlu og tilkynna það jafnframt hreppsnefndinni. Ráðstafar hún þá fénu. Rétt er, að hún láti reka féð á réttan afrétt á kostnað þeirra, er féð skildu eftir, ef það hefur verið skilið eftir að nauðsynjalausu. Liggur sá reikningur undir úrskurð sýslumanns, og heimtir hann endurgjaldið af hlutaðeigendum, svo og ákveður sekt, ef þurfa þykir.

3. gr.

Þegar saman liggja afréttarlönd tveggja hreppa eða fleiri, og einn þeirra eða fleiri verða fyrir sérstökum ágangi á heimalönd sín eða afrétti frá hinum, þá skal sá hreppurinn eða þeir, er fyrir ágangi verða, eiga kröfurétt um, að fram fari mat þriggja óvilhallra manna, skipaðra af sýslumanni, á bótum fyrir ágang, ef ekki tekst samkomulag.

Skal matsmönnum greidd þóknun úr hlutaðeigandi sveitarsjóði.

4. gr.

Eigi má hreppsnefnd eða einstaklingar taka utanhreppsfé né hross til göngu í afréttarland hreppsins nema fyrir liggja skjalfest samþykki þess eða þeirra hreppa, er aðliggjandi afréttarlönd eiga, ásamt skjalfestu samþykki þeirra bænda, sem heimalönd eiga að afrétti. Hið sama gildir um heimalönd, sem notast sem afréttur.

Enginn má taka utansveitarfé í heimalönd sín nema girt sé öruggri, sauðheldri girðingu eða með samþykki allra nágrannabænda og hreppsnefndar. Þó ber sá, sem slíkan fénað tekur, fulla ábyrgð á, ef sá fénaður veldur ágangi eða skemmdum á annarra löndum.

5. gr.

Hreppsnefndin hefur rétt til að afstýra yfirgangi af utansýslugripum, sauðfé, nautpeningi og hrossum, sem heimildarlaust eru á afréttinn komnir, og hefur hún í því skyni vald til að fyrirskipa smölun á stærra eða minna svæði á afrétti og heimalöndum, þegar henni þykir þurfa.

6. gr.

Einn sé foringi fyrir hverjum rekstri. Hann skipar fyrir um alla nánari tilhögun á rekstri þeim, er honum er trúað fyrir, og sér um, að reglum þessum sé hlýtt, og ber ábyrgð á því.

Sérstaklega ber honum að sjá um, að rekstrinum sé haganlega dreift og ær látnar taka lömb sín.

7. gr.

Allir, sem jörð eða jarðarhluta hafa, er búfjárhagar fylgja, skulu smala þá á vorum, þegar rýja þarf sauðfé eða reka það eða stóðhross á afrétt, allt eftir því, sem hreppsnefnd ákveður.

Vanræki einhver slíka smölun, þá er nágrönnunum heimilt að smala landið og reka fénað í aðhald til sundurdráttar, en haga skulu þeir framkvæmdum svo, að landsnotanda verði sem minnst mein að, og aldrei má reka hans eigin fénað úr hagagirðingu, nema hann leyfi.

Hreppsnefnd getur einnig látið smala landið á kostnað þess, er á að gera það.

14

2. febr.

8. gr.

Nú finnast sauðkindur, sem sloppið hafa úr heimahögum, eða fjarri eiganda, órúnar, eða ómörkuð unglömb. Er þá finnanda skylt að handsama þær og koma þeim áleiðis til eiganda, ef hann er í nágrenni, að öðrum kosti rýja þær, ef tími er til þess kominn, og marka unglömb. Skal hann gera eiganda full skil á ull og grein fyrir marki og öðrum einkennum á hverri kind, er hann hefur rúíð eða markað. Geti finnandi eigi með vissu vitað, hver er eigandi slíkra kinda, ber honum að inna af hendi sömu skil við hreppstjóra í sínum hreppi. Hreppstjóri ráðstafar ull eins og öðru óskilafé.

Í ómakslaun færi finnandi allt að 5 kr. fyrir að rýja kind og 10 kr. fyrir að marka lamb, ef eigi umsemst öðruvísi.

II. KAFLI

Um fjallskil.

9. gr.

Allir, sem jörð hafa til ábúðar eða umráða, og allir, sem hafa sauðfé og stóðhross undir höndum, eru skyldir til að inna af höndum fjallskil eftir fyrirmælum hreppsnefnda. Fjallskil skal leggja á sauðfé og stóðhross eftir tölu við fóðurskoðun, þar sem það er fóðrað að vetrinum, nema það sé rekið á annan afrétt og fjallskil gerð af því þar. Við niðurjöfnun fjallskila jafngildir 1 stóðhross 5 sauðkindum. Heimilt er hreppsnefnd að gefa eftir allt að $\frac{1}{4}$ af fjallskilum af því fé, sem heima gengur í öruggri sauðheldri girðingu. Heimilt er hreppsnefnd að leggja allt að helmingi alls fjallskilakostnaðar á landverð jarða eftir gildandi fasteignamati. Við niðurjöfnun skal þó fráskilja landverð, sem stafar af hlunnindum.

Nú hefur fjáreigandi ekki lögbýli til afnota, skal þá leggja á féð allt fjallskilagjaldið.

10. gr.

Hreppsnefnd hver skal sjá um, að fullkomin smölun á afrétti hreppsins fari fram á hverju hausti til fjallsafns og skilarétta. Hefur hreppsnefndin vald til að gefa um þetta efni þær reglur og fyrirskipanir, er hún telur hagkvæmar og nauðsynlegar til tryggingar vandlegri smölun. Sá, sem órétti þykist beittur, á rétt á að kæra málið fyrir hreppsnefnd og síðan sýslunefnd, en engu að síður er honum skylt að inna fjallskilin af höndum, þótt hann bíði úrskurðar í máli sínu. Ef úrskurður gengur honum í vil, skal endurgjalda honum fjallskilin samkvæmt úrskurðinum. Hverjum þeim, sem ekki innir fjallskil af höndum samkvæmt fyrirlagi hreppsnefndar, skal skylt að greiða sem nemur hálfum öðrum fjallskilum hans sjálfs í fjallskilasjóð. Eindagi fjallskila skal vera 30. nóvember.

11. gr.

Hreppsnefnd boðar með fjallseðli 3 vikum fyrir fyrstu fjallsöfn, hvernig leitum skuli hagað og hverjir fari í utansveitarréttir. Að afloknu fyrsta fjallsafni, skal réttað í Þingvallahreppi mánudaginn í 22. viku sumars, Laugardalshreppi þriðjudaginn, Grímsneshreppi, Selvogshreppi, Grafningshreppi og Biskupstungnahreppi miðvikudaginn í sömu viku, í Ölfushreppi fimmtudaginn í 23. viku sumars.

12. gr.

Hreppsnefndinni ber að ráða leitarstjóra, einn eða fleiri, við afréttarsmölun. Hefur hann, eða þeir, öll ráð og fyrirsögn á hendi á afréttinum, skipar í leitir og ræður sérhverju öðru, er smöluninni viðvikur, allt þangað til safnið er komið til almenningsrétta, og er leitarmönnum skylt að hlýða honum meðan á þessu stendur. Einnig skal hann sjá um, að leitir gangi ekki inn á annarra afrétti.

13. gr.

14

2. febr.

Sérhver leitarmaður skal vera með fullri heilsu og fær um að gegna starfi sínu að áliti leitarstjóra og tveggja manna, sem hann kveður með sér, og vel útbúinn að hestum, matvælum, fatnaði, skóklæðum og tjaldrúmi. Hann hafi einnig duglegan fjárhund, ef þess er kostur. Skal haga svo til, að hinir markglöggvustu, sem völ er á, séu sendir í utansveitarréttir.

Ef leitarstjóri með 2 tilkvöddum mönnum, sem bezt eru til fallnir, gerir einhvern fjallmann afturreka fyrir einhvern brest á því, sem áður er talið, eða fyrir óhlýðni, er að álíta sem hlutaðeigandi búandi hafi engin fjallskil gert, en skjóta má hann úrskurði leitarstjóra til hreppsnefndar til endanlegra úrslita.

14. gr.

Haga skal fjallgöngum svo, þar sem því verður við komið, að eigi verði misgöngur hreppa á milli. Skulu hreppsnefndir þær, sem hlut eiga að máli, koma sér saman um, hvernig því verði við komið. Einnig skulu leitarstjórar sjá um, að fé sé ekki látið að óþörfu of fljótt inn í gerði eða réttir.

15. gr.

Fjallskilasjóður skal vera í hverjum hreppi. Í hann skal renna andvirði óskilafjár, sem selt er í hreppnum, og allt það gjald, sem hreppsnefnd leggur á sauðfé, stóðhross og jarðarhundruð. Skal það gjald jafnan vera svo hátt, að nægi til afreittarsmölunar, réttaviðhalds og hirðingar fjár úr utansveitarréttum o. fl.

Reikningur fjallskilasjóðs skal fylgja hreppsreikningi til sýslunefndar ár hvert og vera endurskoðaður sem hreppsreikningurinn.

III. KAFLI

Um almenningsréttir.

16. gr.

Hreppsnefndin sér um, að almenningsréttum hreppsins með tilheyrandi dilkum sé vel við haldið, og heyri þar til eigi aðeins, að allir veggir þeirra séu stæðilegir um réttartímann og nægilega háir, heldur einnig, að sauðheld grind sé í hverjum dilkdyrum og almenningsréttinni svo hagað, að eigi standi í henni vatn til óhægðar við fénaðarhirðingu. Við sérhverjar almenningsréttir skal utansveitarmönnum heimilt að fá að byggja sér dilk fyrir fé sitt. Nægilegt rúm þarf að vera í hverjum dilk til þess að enginn þurfi að hleypa út úr þeim fyrr en að afstöðnum réttum eða þegar hreppsnefndin eða sá, sem í hennar umboði stjórnar réttahaldi, leyfir. Bygging á almenningsréttum og safngerðum, þar sem þau eru til, hvílir á öllum gjaldendum hreppsins, og skal hún, ef hreppsnefnd skipar ekki öðruvísi fyrir, vera fullger næsta kvöld fyrir réttadag, og skal hreppsnefndin tafarlaust láta vinna verkið á þeirra kostnað, sem þá hafa ekki lokið skyldu sinni. Drátt skal byrja þegar markljóst er. Skylt er hreppsnefnd að senda svo marga menn í útréttir, að eigi þurfi að koma meir en 200 fjár á hvern mann til dráttar og rekstrar.

17. gr.

Heimilt er hreppsnefndum að hafa réttir til sundurdráttar sauðfjár á þeim stöðum, sem þykir bezt henta.

18. gr.

Hreppsnefnd skipar fyrir um innrekstur og réttahöld, ákveður hvenær réttum sé lokið, og gætir þess vandlega, að allt fari þar fram í sem beztri röð og reglu.

14

2. febr.

Vilji hreppsnefnd breyta til um réttastaði, þarf hún til þess samþykki meiri hluta búenda.

19. gr.

IV. KAFLI

Um skilaréttir og eftirleitir.

20. gr.

Eftirleitir og byggðasöfn skulu fara fram svo tímanlega, að skilarétt verði haldin fyrir Selvogshrepp: 1. fimmtudaginn í 25. viku sumars, 2. fimmtudaginn í 2. viku vetrar. Fyrir Ölfushrepp: 1. föstudaginn í 25. viku sumars, 2. föstudaginn í 2. viku vetrar. Fyrir Grafningshrepp: 1. fimmtudaginn í 24. viku sumars, 2. fimmtudaginn í 2. viku vetrar. Fyrir Þingvallahrepp: 1. þriðjudaginn í 23. viku sumars, 2. þriðjudaginn í 1. viku vetrar. Fyrir Grímsneshrepp: 1. fimmtudaginn í 24. viku sumars, 2. fimmtudaginn í 26. viku sumars. Fyrir Laugardalshrepp: 1. miðvikudaginn í 23. viku sumars, 2. miðvikudaginn í 25. viku sumars. Fyrir Biskupstungnahrepp: 1. föstudaginn í 24. viku sumars, 2. þriðjudaginn í 25. viku sumars, 3. föstudaginn í 26. viku sumars. Til fyrstu skilaréttar skal auk sauðfjár smala nautum og hrossum og reka til rétta bæði úr afrétti og heimalöndum.

21. gr.

Fari einhverjir í eftirleit á afrétti viðkomandi hreppa að afloknum þeim eftirleitum, sem hreppsnefndir láta gera samkvæmt þessari reglugerð, fær finnandi í þóknun 20% af andvirði þess fjár, er hann finnur. Greiðist upphæðin úr fjallskilaskjóði nema þegar um utanhreppsfénað er að ræða. Eftir seinustu skilarétt má enginn hafa óskil í fé sínu 14 dögum lengur. Skal hann hafa fært þau hreppstjóra innan þess tíma.

22. gr.

Byggðasöfnin skulu fara fram deginum á undan skilarétt og endranær, þegar hreppsnefnd ákveður. Hver og einn skal þá skyldur að smala heimaland sitt og að hlýðnast þeim fyrirskipunum hreppsnefndar, er miða til tryggingar því, að vel sé smalað, og skal síðan allt óskilafé byrgt inni næstu nótt og rekið til almennsrettta daginn eftir í tækan tíma.

Verði einhver uppvis að því að smala heimaland sitt slælega í byggðasöfnum, hefur hreppsnefndin vald til að setja umsjónarmenn við smölun hans eða láta aðra framkvæma hana, hvort tveggja á kostnað hins seka.

V. KAFLI

Um mörk sauðfjár og hrossa og markaskrár.

23. gr.

Hver maður skal einkenna fé sitt og þau hross, sem á afrétt ganga, með glöggu marki á eyrum. Soramarkað sauðfé skal vera hornamarkað, ef það er hyrnt.

Brennimörk og hrossamörk hreppanna eru þessi:

Hreppar:	Brennimörk:	Hrossamörk:
Selvogshreppur	A 1	Standfjöður framan
Ölfushreppur	A 2	Tvö stig aftan
Hveragerðishreppur	A 17	Vaglskora framan
Grafningshreppur	A 3	Lögg framan
Þingvallahreppur	A 4	Lögg aftan

Hreppar:	Brennimörk:	Hrossamörk:	14
Grímsneshreppur	A 5	Biti framan	2. febr.
Biskupstungnahreppur	A 6	Biti aftan	
Laugardalshreppur	A 16	Tveir bitar framan	

Allt sauðfé skal brennimerkt með hrepps-brennimarki á vinstra horni og hross á vinstra hóf, ef því verður við komið.

Hrossamörk hreppanna eru á vinstra eyra.

24. gr.

Fé skal draga eftir mörkum. Markið helgar eiganda kind, nema sönnun komi fyrir að annar eigi. Úr öllum ágreiningi, sem rísa kann út af vafamörkum, skera marklýsingamenn. Ef kind er með brennimarki eða hornamarki annars en þess, er eyrnmarkið á, skal sá talinn eigandi, sem á brennimarkið eða hornamarkið, og skal hann þá, ef eigandi eyrnmarksins krefst þess, gera grein fyrir, hvernig hann hefur eignast kindina. Kind, sem hefur eyrnmark eins, hornamark annars og brennimark hins þriðja, skal talin eign þess, sem brennimarkið á, þó skal hann, ef krafizt er, gera grein fyrir, hvernig hann hefur eignast hana.

25. gr.

Enginn má taka upp mikil særingamörk og mörk, sem vandi er að marka svo að auðþekkilig séu. Þessi mörk eru: Afeyrt, netnál, hvathamrað, rifa í hálfan stúf, þrírifað, þrístúfrifað, sýlt í stúf, tvísýlt í stúf, blaðstúfrifað, geirrífað, geirstúfrifað, miðhlutað í sneitt, sýlrífað, tíglað. Mörk þau, er bann er lagt við að taka upp, mega ekki ganga að erfðum, gjöfum eða kaupum og sölum. Séu fleiri mörk en hér eru talin, sem sýslunefnd kynni að vilja banna, skulu þau auglýst í markaskrá sýslunnar.

26. gr.

Sýslunefnd sér um að láta prenta markaskrá sýslunnar a. m. k. 8. hvert ár. Skal hver markeigandi koma marki sínu í hana og borga fyrir það, það sem sýslunefnd ákveður, en hver markeigandi fær ókeypis eitt eintak af markaskránni. Einnig skal sýslunefnd sjá um að nægilega mörg eintök af markaskránni séu send ókeypis til allra hreppstjóra í þeim sýslum, sem fjársamgöngur eru við.

Gjald það, sem sýslunefnd ákveður fyrir mörkin, skal ætíð vera svo hátt, að það nægi fyrir öllum kostnaði við söfnun marka og útgáfu markaskrárinnar. Ef afgangur verður, þegar allur kostnaður er greiddur, skal hann borgast í sýslusjóð.

27. gr.

Sýslunefnd kýs einn mann til 8 ára í senn til þess að hafa umsjón með upp-töku marka og búa markaskrána undir prentun.

Markaumsjónarmaður skal sjá um að mörk, sem tekin eru upp, séu hvorki eins né of lík þeim mörkum, sem til eru í sýslunni, eða í gildandi markaskrárám nærliggjandi sýslna, sem fjársamgöngur eiga við Árnassýslu.

Vilji einhver taka upp nýtt mark á milli þess sem markaskrá er prentuð, skal hann tilkynna það umsjónarmanni og fá til þess leyfi hans. Að því fengnu skal hann láta prenta það á sinn kostnað í Lögbirtingablaðinu og er það þá fyrst heimilt til notkunar.

28. gr.

Þeir, sem nota mörk á sauðfé eða hross, sem ekki eru prentuð í markaskrá sýslunnar, svo og þeir, sem hafa flutt inn í sýsluna eftir að markaskrá var prentuð, skulu lýsa mörkum sínum á fyrstu vorhreppaskilum eftir að þeir eru fluttir inn

14 í hreppinn. Skal þá hreppsnefnd skrifa þau upp og sjá um, að þau verði bréfllega tilkynnt hreppstjórum í nálægum hreppum, bæði utan sýslu og innan, þar sem von getur verið fjár eða hrossa. Sé þetta vanrækt af markeiganda eða marknotanda, getur hann ekki krafizt bóta úr fjallskilasjóði, þótt fé hans og hross verði eftir í útréttum og falli á það kostnaður.

29. gr.

Sýslunefnd Árnassýslu skal leita samvinnu við sýslunefndir Gullbringu- og Kjósarsýslu, Mýra- og Borgarfjarðarsýslu, Austur- og Vestur-Húnavatnssýslu, Skagafjarðarsýslu og Rangárvallasýslu um ráðstafanir til þess af afstýra sammerkingum á þeim svæðum, er fjársamgöngur geta komið fyrir á.

VI. KAFLI

Um meðferð á óskilafénaði.

30. gr.

Kalineyrt og eyrnalaust fé og ómerkinga skal sérhver reka til almenningsrétta, bæði í fjallsöfnum og byggðasöfnum, og skal hreppsnefndin sjá um, að allt slíkt fé sé dregið í dilk sér. Haldi einhver slíku fé frá réttum eða dragi sér það og marki án leyfis hreppsnefndar með launung eða ofríki, hefur hann eigi aðeins fyrirgert hinni sömu kind, þótt móðir helgi sér á eftir, heldur skal hann og sæta sektum allt að 50 krónum. Leiða skal ær að dilkum og leyfa mönnum með öðru móti að sanna eignarrétt sinn með óbrigðulum einkennum, en eigi af fjárbragði einu saman. Í öllum hreppum fjallskilasvæðisins skal allt óskilafé, þar með talið allt fé, sem vafi leikur á hver eigi sakir sammerkinga, ómerkingar, kalineyrt og eyrnalaust, sem enginn getur helgað sér, þegar í fyrstu rétt selt við opinbert uppboð, fjallskilasjóði til tekna, og síðan á sama hátt í hverri skilarétt. Um eldri ómerkinga, er koma fyrir í fjallsöfnum, gildir hið sama sem um ómörkuð lömb.

Óskilafénað, sem finnst eða fram kemur eftir réttir, og verður ekki komið til eiganda, skal reka til hreppstjóra í þeim hreppi, er fénaðurinn fannst í, og skal hann að því búnu seldur við opinbert uppboð svo fljótt sem verða má.

31. gr.

Öll óskilahross, sem fyrir koma í fyrri skilarétt, skal þegar taka í gæzlu og gefa þá þegar út lýsingu á þeim til allra þeirra hreppa, er líkindi kynnu að vera til að þau væru frá, og gæta þeirra til síðari skilaréttar, en selja þá það af þeim, sem enginn getur helgað sér, sem annan óskilafénað. Gæzlukaup fyrir hvert hross er 5 kr. um sólarhringinn, en hálfu minna fyrir folald, er fylgir móður.

32. gr.

Innan janúarmánaðarloka ár hvert skal hreppstjóri semja skýrslu um mörk, lit og önnur einkenni á óskilafénaði, er seldur hefur verið hreppnum á næstliðnu ári og láta birta hana í Lögbirtingablaðinu fyrir lok febrúarmánaðar næsta á eftir.

33. gr.

Til næstu veturnóttu á eftir á eigandi aðgang að verði seldra kinda, en borgi allan löglegan áfallinn kostnað. Hafi þá enginn eigandi gefið sig fram, fellur andvirði í fjallskilasjóð þess hrepps, er óskilaféð var selt í. Hross hefur eigandi rétt til að helga sér til fardaga næstu á eftir og fá annaðhvort verð þeirra eða þau sjálf gegn því að borga allan áfallinn kostnað.

34. gr.

Til þess að geta sannað eignarrétt sinn á sauðfé verður eigandi að hafa lögheimilt og augljóst mark. Gefi 2 eða fleiri sig fram sem eigendur að sama marki, er hreppstjóri eigi skyldur að afhenda kindina úr vörzlu eða greiða verð hennar eftir sölu, fyrr en einhver þeirra hefur löglega sannað eignarrétt sinn. Farið skal eftir skrásettum eða auglýstum eyrna- og brennimörkum, en því aðeins eftir óskrásettum og óauglýstum mörkum, að eigandi gefi skýringar um þau.

14

2. febr.

VII. KAFLI

Almenn ákvæði.

35. gr.

Hverjum rekstri skulu fylgja nægilega margir menn, vandaðir, duglegir og vel útbúnir. En það telst nægileg tala, ef tveir menn reka allt að 100 fjár. 4 menn allt að 400 fjár, og séu fleiri menn eftir líkri tiltölu, ef fleira fé er rekið í einum rekstri, en ekki mega þeir jafnframt hafa annað á hendi, ef ekki er betur mannað. Ekki mega að jafnaði vera færri en tveir rekstrarmenn, hvað fátt sem rekið er.

36. gr.

Hvort sem rekstrarmenn eru fleiri eða færri, skal ávallt einn vera yfirmaður, er annist um, að þessum rekstrarreglum sé hlýtt, og ber hann ábyrgð á því gagnvart þeim, er kynnu að kæra, en hann á aftur aðgang að samrekstrarmönnum sínum, ef þeim er um að kenna. Þó hvílir ábyrgðin aðeins á hverjum einstökum rekstrarmanni, er brýtur, ef brotið er svo vaxið, að það heyri undir almenn hegnganglög.

37. gr.

Allt fé í sölurekstrum skal vera merkt með ákveðnu rekstrarmarki, er sé svo glöggt, að það sjáist tilsýndar í björtu, og svo traust, að það máist ekki af, þó að votviðri gangi.

38. gr.

Reka skal fénað hægt og gætilega og eigi hundbeita og hafa áfanga ekki of langa. Á girtum og friðlýstum svæðum má eigi æja, heldur ekki í slæjulöndum fyrir eða um heyannir. Að öðru leyti er áning heimil hvar sem er í byggð eða óbyggð.

39. gr.

Svo skal rekstrum haga, að sem minnstur bagi verði að á þeim löndum, sem um er rekið. Varast skal, að rekstrum lendi saman við annað fé, ef hjá því verður komizt. Eigi má halda áfram með rekstra úr því að farið er að skyggja til muna, nema brýna nauðsyn beri til að ná í áfanga, og aldrei eftir að dimmt er orðið. Svo má og aldrei leggja upp með rekstra fyrr en markljóst er orðið.

40. gr.

Nú ber svo til, að öðru fé lendir saman við rekstur. Skal þá stöðva reksturinn, ef á ferð er, en ella halda kyrru fyrir og eigi leggja af stað aftur með hann, ef í byggð er, fyrr en búíð er að rannsaka hann af 2 tilkvöddum skilríkum mönnum. Getur enginn skorazt undan slíkri rannsókn, er til þess er fær, og ber að gera það ókeypis, ef það tekur ekki yfir 2 klukkustundir. Ella ber rekstrarmönnum að greiða þóknun fyrir eftir úrskurði sýslumanns, ef á greinir, en aðgang eiga rekstrarmenn með þá borgun að eigendum fjárens, ef þeim hefur ekki verið sjálfum um að kenna.

14

2. febr.

41. gr.
Telja skal féð í rekstrunum, hvenær sem viðstaða verður svo, að fé dreifi sér nokkuð til muna, bæði þegar staðar er numið og haldið af stað aftur. Vanti þá fé í reksturinn, skal gera aðvart um það á næsta bæ, sem að er komið, og biðja fyrir það, sem vanta kann. En ef fleira fé er komið í reksturinn en honum á að fylgja, skal á næsta bæ, sem að er komið, rétta reksturinn, skilja það frá, sem að er komið, og sjá um að það komizt í áttþaga sína, eigendum að skaðlausu.

42. gr.

Verði einhver sannur að því að hafa tekið annarra fé í rekstur heimildarlaust, skal hann bæta það eigendum að fullu eftir samkomulagi eða eftir mati óvilhallra manna, sem sýslumaður tilnefnir, ef með þarf. Sannist það, að slíkt hafi verið gert af skeytingarleysi, varðar það að auki sektum, 40—200 krónum fyrir hverja kind, sem þannig er tekin, þó eigi yfir 4000 krónum, er renni í sveitarsjóð þess hrepps, er land á þar sem brotið var framið, nema því aðeins, að brotið heyri undir almenn hegningarlög.

43. gr.

Um öll þau atriði, sem ekki er á minnzt í reglugerð þessari, en eru samkynja eða skyld að efni, ráða hreppsnefndir því, er snertir þeirra eigin sveitir, þó þannig, að ekki komi í bág við landslög né reglugerð þessa, né skerði rétt annarra sveitarfélaga. Hreppsnefndir skulu bera undir sveitunga sína atriði, er að þessu líta og almenning varða, og ber þeim að taka sem mest tillit til óska almennings, ef á rökum eru reistar, en skera verða hreppsnefndir úr sjálfar, ef á greinir. Úrskurðum hreppsnefnda má skjóta til sýslunefndar, sem hefur yfirumsjón fjallskilamála í sínum höndum. Sýslunefnd ræður í þeim atriðum, er hagsmunir tveggja hreppa eða fleiri í sýslunni rekast á. Hún getur og leyft, að þessi mál, sem að lögum bera undir hana, séu lögð í gerð. Stjórnarráð ræður, ef í málum þessum greinir á við aðrar sýslur.

44. gr.

Brot gegn reglugerð þessari varða sektum, 40—4000 krónum. Sektarfé rennur í sveitarsjóð eða fjallskilasjóð þess hrepps, sem brotið er framið í. Ef brotið er framið í afrétti, skal líta svo á, að brotið sé framið í þeirri sveit, sem á afréttinn. — Ef sveitarstjórn fær rökstuddan grun eða vitneskju um brot á reglugerðinni, kærir hún það tafarlaust fyrir sýslumanni, sem fer með það eins og lög og reglugerð þessi ákveða.

45. gr.

Mál, sem rísa út af brotum á reglugerð þessari, skal farið með sem almenn lögreglumál.

46. gr.

Fjallskilareglugerð fyrir hreppana vestan Hvítár og Ölfusár í Árnessýslu, nr. 83/1941, er úr gildi felld.

Reglugerð þessi, sem sýslunefnd Árnessýslu hefur samið og samþykkt, staðfestist hér með samkvæmt 41. gr. sveitarstjórnarlaganna, nr. 12 31. maí 1927, til þess að öðlast gildi þegar í stað, og birtist til eftirbreytni öllum þeim, sem hlut eiga að máli.

Landbúnaðarráðuneytið, 2. febrúar 1955.

Steingrímur Steinþórsson.

Arni G. Eylands.